

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2028

VD/7351/02.01.00.00/2024

PT/MR/PK/MT

Vantaan toimintaympäristön ennustettavuus on ollut useamman vuoden haasteellista. Inflaation kiihtyminen ja sen nostama korkotaso taivutti Suomen talouden taantumaan vuonna 2023. Vaikutukset näkyivät selvästi Vantaalla. Tämä johtuu mm. siitä, että rakentamisen volyymit laskivat nopeasti, mikä vaikuttaa Vantaan kaltaisessa kasvavassa kaupungissa nopeasti talouden aktiivisuuteen. Vuonna 2022 Vantaan työpaikoista hieman yli 10 prosenttia oli rakentamisessa. Tämän takia on nähtävissä, että rakentamisen hiipuminen on vaikuttanut selvästi Vantaan työllisyyteen.

Suomen talouden lasku näyttäisi nyt pysähtyneen ja taloudessa olevan hienoista kasvuvirettä. Toisella vuosineljänneksellä bruttokansantuote kasvoi 0,3 prosenttia vuoden takaisesta. Kuukausitasolla heinäkuussa kausitasoitettu BKT laski kesäkuusta ja pysyi samalla tasolla vuoden 2023 heinäkuuhun verrattuna. Työttömien määrät ovat olleet tasaisessa kasvussa, kun on käännytty vuoden 2024 toiselle vuosipuoliskolle ja avointen työpaikkojen määrät ovat vähentyneet vielä kuukausittain. Nämä indikoivat sitä, ettei käännettä ole ainakaan vielä tapahtunut. Hallituksen lisäleikkaukset saattavat lisätä työttömyyttä ainakin julkisella sektorilla.

Talouden vahvistumisen suhteen on kuitenkin havaittavissa myös positiivisia merkkejä. Tärkeimmät markkinakorot eli euriborit ovat selvässä laskussa. Euroopan keskuspankki EKP käynnisti kesäkuussa omien ohjauskorkojensa laskun. Suomessa inflaatio on laskenut elokuussa 2024 jo 1,2 prosenttiin, mikä on selvästi alle EKP:n tavoiteinflaation 2 prosenttia. Euroalueen ennakoitu inflaatio elokuussa 2024 on 2,2 prosenttia eli vain hieman yli EKP:n tavoiteinflaation. Näin ollen on oletettavissa, että EKP voi jatkaa koronlaskujaan tulevaisuudessakin.

Suomen Pankin ennusteen mukaan talous taantuu kokonaisuudessaan vuonna 2024 vielä 0,5 prosenttia ja kasvu käynnistyy vasta vuonna 2025. Silloin talouden ennustetaan kasvavan 1,2 prosenttia ja vuodelle 2026 kasvua ennustetaan 1,6 prosenttia. Investointien ml. asuinrakentamisen ennustetaan pysyvän heikkona koko vuoden 2024 ja rakentamisen ennustetaan kasvavan vasta ensi vuoden puolella. Kone- ja laiteinvestoinnit ovat pysyneet kasvussa korkeista koroista ja heikoista näkymistä huolimatta. Yrityksillä on investointipaineita energiamurroksen, yhä etenevän digitalisaation ja tekoälyn hyödyntämiseen valmistautumisen seurauksena. Investointisuunnitelmia Suomeen on ennätyksellisen paljon. Kokonaisuudessaan investoinnit vähenevät vielä tänä vuonna. Ensi vuonna investoinnit kuitenkin toipuvat ja kasvavat VM:n ennusteen mukaan yli 5 prosenttia.

Euroalueen kasvuennuste on jokseenkin samansuuntainen Suomen talouden kasvuennusteen kanssa. EKP:n ennuste lupaa jo vuodelle 2024 0,8 prosenttia kasvua. Vuosien 2025 ja 2026 kasvuvauhti on vastaavasti 1,5 prosenttia molemmille vuosille. IMF ennustaa euroalueelle nopeampaa kasvua. Vuoden 2024 kasvuennuste on jo 1,2 prosenttia. Vuosille 2025 ja 2026 IMF arvioi kasvun olevan 1,8 prosenttia ja 1,7 prosenttia. USA:n talouden IMF odottaa kasvavan vuonna 2024 2,7 prosenttia ja vuonna 2025 1,9 prosenttia.

Suomen valtion- ja paikallishallinnon alijäämät syvenevät edelleen vuonna 2024. Heikko talouden tilanne ei ennakoi merkittävää paranemista verotulojen kertymiin, ja alkuvuoden kertymätiedot vahvistavat tätä kuvaa. Hyvinvointialueiden alkuvuonna raportoimat tiedot ovat myös huolestuttavia. Julkisen talouden alijäämä asettuu tänä vuonna VM:n mukaan 3,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen.

VM:n mukaan talous alkaa kohentua kuluvaan vuoden lopulla ja hallituksen päättämät toimet alkavat vahvistaa valtion taloutta voimallisesti ensi vuonna. Hidastunut inflaatio alkaa myös vähitellen tuoda helpotusta menojen ja kustannusten kasvupaineeseen. VM:n mukaan paikallishallinnon palkkapaineet eivät kuitenkaan hellitä ja henkilöstöpula uhkaa kasvattaa ostopalveluja. Lisäksi korkomenot ja puolustusinvestoinnit kasvattavat valtion menoja läpi ennustejakson. Näiden eri suuntaan ajavien voimien seurauksena VM ennakoii julkisyhteisöjen alijäämän parantuvan ensi vuonna 3,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja siitä edelleen 2,6 prosenttiin vuonna 2026.

Julkisen talouden keskeiset ennusteriskit voidaan tiivistää kahteen lähteeseen: reaalityalouden riskeihin sekä päätettyjen sopeutustoimien osin epävarmoihin vaikutuksiin. Jos talous kasvaa ennustettua heikommin, julkisen talouden alijäämät kasvattavat ennustetusta. Samoin käy, jos sopeutustoimien vaikutukset viivästyvät tai osoittautuvat arvioitua ja suunniteltua pienemmiksi.

Kuntahallinnon alijäämä syvenee vuonna 2025 1,9 miljardiin euroon ja edelleen yli kahteen miljardiin euroon vuosina 2026–2028. Alijäämä suhteessa BKT:hen kasvaa 0,6 prosenttiin vuonna 2025 ja 0,7 prosenttiin vuosina 2026–2028. Kuntahallinnon kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle vuosiksi 2023–2027 sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kuntahallinnon menot voivat osoittautua painelaskelmaa maltillisemmiksi, jos kunnat pystyvät sopeuttamaan sekä palveluverkkoaan että toimintaansa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta ja rahoitusta.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin vuosina 2025–2027 ylimääräisiä leikkauksia sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Verotulot ovat kuntahallinnon merkittävin tulonlähde. Hallitus päätti kevään 2024 kehysriihessä kasvattaa kunnallisverotuksen efektiivisyyttä poistamalla tulosta tehtävän ansiotulovähennyksen ja kasvattamalla vastaavasti ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Kuntien verotulomenetysten korvauksia alennetaan kuitenkin muutoksen aiheuttamaa kunnallisverotuoton kasvua vastaavasti, mikä pienentää valtion tulonsiirtoja kunnille. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntahallinnon investointien rahoittamiseen. Kuntahallinnon investointipaineet pysyvät edelleen mittavina muun muassa rakennuskannan iän, muuttoliikkeen ja vihreän siirtymän edellyttämien muutosten vuoksi.

Vantaan vuoden 2025 talousarvion valmistelu

Vuoden 2023 alusta astui voimaan kunnallishallinnon historian suurin muutos, kun hyvinvointialueet aloittivat toimintansa. Vuoden 2025 alusta astuu voimaan seuraava suuri rakenteellinen muutos, TE2024-uudistus, jossa työllisyys- ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy TE2024- ja Koto2024-lakien perusteella pysyvästi kuntien tehtäväksi. Muutos lisää kaupungin toimintamenoja, mutta myös valtionosuustuloja.

Kaupungin ja rahastojen yhteenlasketut toimintatulot talousarviossa 2025 ovat 368,7 milj. euroa ja toimintamenot 1 143,9 milj. euroa. Vuoden 2024 talousarvioon nähden toimintatulot kasvavat 7,5 prosenttia ja toimintamenot 10,8 prosenttia.

Toimintamenoissa on kohdistettu resurssilisäystä erityisesti TE2024 -uudistuksen sekä koulutuksen ja varhaiskasvatuksen lisääntyneitä palvelutarpeita vastaavasti. TE2024 -uudistuksen aiheuttamia kustannuksia kompensoidaan valtionosuustuloilla, jotka näkyvät tuloslaskelmassa omana eränään. Kunta-alan palkkaratkaisun kustannusvaikutukseen on vuonna 2025 varauduttu 13,4 milj. eurolla, josta suurin osa on jaettu toimialoille talousarvion kehysvaiheessa tai kaupunginjohtajan talousarvioesityksen yhteydessä. Vielä päättämättä oleva osuus eli vuoden 2025 kehittämisohjelmaerä jätetään keskitetyksi varaukseksi kaupunkistrategian ja johdon toimialalle.

Taloussuunnitelmassa 2025–2028 Vantaan tuloveroprosentti on 6,4 koko taloussuunnitelmakauden ajan. Kaupungin arvioidaan saavan kunnallisveroja 422 milj. euroa vuonna 2025, 7,9 prosentin kasvu vuoden 2024 tilinpäätösennusteeseen nähden. Koko maan kuntien yhteisöveroarvion pohjalta kaupungin arvioidaan saavan yhteisöveroja 75,0 milj. euroa vuonna 2025, noin 2,0 milj. euron lasku vuoden 2024 ennusteeseen nähden. Vuonna 2025 kiinteistöveroja arvioidaan kertyvän 118,0 milj. euroa, 0,9 prosentin nousu vuoden 2024 tilinpäätösennusteeseen nähden. Taloussuunnitelmakaudella 2025–2028 kiinteistöveroprosentit pidetään ennallaan, ellei lainsäädäntömuutokset muuta edellytä. Hallituksella on suunnitteilla kiinteistöverouudistus, jossa kiinteistöjen verotusarvoja tarkistettaisiin. Jos laki etenee, sen vaikutukset huomioidaan tulevissa talousarvioissa.

Kaupungin arvioidaan saavan valtionosuuksia yhteensä 220,0 milj. euroa vuonna 2025, joka on 23,0 prosenttia vuotta 2024 enemmän.

Vuosikate on vuoden 2025 talousarviossa 70,1 milj. euroa (TA 2024: 109,6 milj. euroa) ja poistot 118,9 milj. euroa. Vuoden 2025 talousarvion tilikauden tulos on negatiivinen -48,8 milj. euroa ja tilikauden alijäämä on -49,9 milj. euroa.

Vuonna 2025 kaupungin lainakanta kasvaa talousarvion mukaan noin 203,4 milj. euroa, jolloin pitkäaikainen lainakanta olisi vuoden 2025 lopussa enintään 1 065 milj. euroa. Lainavarausta kasvattavat erityisesti kaupungin perusinvestointien kasvu, Vantaan ratikan investointi sekä maanmyyntituottojen väliaikainen lasku.

Taloussuunnitelman 2025–2028 investoinnit

Vuonna 2025 talousarvion investointiohjelmassa investointimenot ovat 253,6 milj. euroa ja investointiosan netto 235,1 milj. euroa. Investointiohjelma päivitetään vuosittain osana talousarvion valmistelua. Talousarvion mukaisesti vuoden 2025 kokonaisinvestoinneista 30 prosenttia pystytään rahoittamaan tulorahoituksella.

Kaupunkiympäristön toimialan kiinteistöt ja tilat -palvelualue on valmistellut yhdessä toimialojen ja talousohjauksen kanssa Vantaan kaupungin uudisrakentamista koskevan rakennusinvestointiohjelman seuraavalle 10-vuotiskaudelle. Uudisrakentamiseen on vuodelle 2025 budjetoitu yhteensä 66,0 milj. euroa. Vuonna 2025 valmistuvia hankkeita ovat Lentolan päiväkotikoti sekä paviljonkirakennukset Suitsikujan päiväkotikoti, Satulakujan päiväkotikoti ja Päiväkotikoti Kieli. Lisäksi valmistuvat Kanniston koulun ja Kytöpuiston koulun laajennukset sekä Kuusijärven uudet savusaunat, puku- ja pesuhuonerakennus ja WC-inforakennus.

Uudisrakennuksista taloussuunnitelmakaudella valmistuu lisäksi mm. 12 päiväkotia, Tikkurilan alueen koulun laajennus Viertolaan, Ojahaan peruskoulun ensimmäinen vaihe sekä Aviapoliksen yhtenäiskoulu eli Muuran koulu. Lisäksi rakenteilla on mm. Elmon uimahalli, huoltorakennus Elmon urheilupuistoon, liikuntahallit Aviapoliksen ja Ojahaan yhtenäiskoulujen yhteyteen sekä Vaaralanlampien rakennukset. Kuusijärvellä aloitetaan yrittäjien tilojen ja vuokravälinerakennuksen rakentaminen ja Myyrmäen urheilutalon uimahallin laajennuksesta laaditaan tarveselvitys. Määräraharahoitteisiin korjausrakennushankkeisiin on vuodelle 2025 budjetoitu yhteensä 49,0 milj. euroa.

Kunnallistekniikan investointeihin ja Vantaan ratikkaan varataan talousarviossa 2025 yhteensä 95,0 milj. euroa. Hankkeet toteutetaan toimialan strategian ja asuntotuotanto-ohjelman mukaisesti, ja toimintaa ohjaavat osaltaan myös maankäyttösopimukset. Määrärahasta on varattu Vantaan ratikan rakentamisen aloittamiseen 50 milj. euroa.

Tietojärjestelmäinvestointeihin on vuodelle 2025 varattu 7,0 milj. euron ja irtaimen omaisuuden investointeihin 15,1 milj. euron määräraha. Irtaimen omaisuuden määrärahavarausta nostaa erityisesti Varia Vehkalan uudisrakennuksen valmistuminen. Lisäksi talousarviossa on varattu maanhankintaan ja maa-alueiden kunnostamiseen 18,0 milj. euroa sekä osakkeiden ja osuuksien hankintaan 2,1 milj. euroa.

Kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys esiteltiin valtuutetuille ja kaupunginhallituksen jäsenille talousarvion ja taloussuunnitelman informaatiotilaisuudessa 30.9.2024. Esityslistan liitteenä on kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2025–2028. Kaupunginhallituksen asettama neuvottelukunta käsittelee talousarvioesitystä 4.11.2024.

Kaupunginhallitus 5.11.2024 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2025–2028 kaupunginhallituksen esityksenä kaupunginvaltuustolle,
- b) oikeuttaa talousohjaus tekemään taloussuunnitelmaesitykseen ja sen perusteluihin kaupunginhallituksen tekemät muutokset sekä teknisluonteiset laskennalliset tarkistukset ja tekstitarkistukset ja
- c) esittää kaupunginvaltuustolle
 1. hyväksyttäväksi vuoden 2025 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
 2. hyväksyttäväksi vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
 3. hyväksyttäväksi taloussuunnitelma 2025–2028

Käsittely:

Taloussuunnitelman yksityiskohtaiseen käsittelyyn 4.11.-5.11.2024 kokoontuneen neuvottelukunnan neuvottelutulos talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykseen 2025–2028 tehtävistä muutoksista todettiin neuvottelukunnan kokouksessa. Kaupunginjohtaja otti neuvottelutuloksen omaan esittelyynsä.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan muutettu esitys.

Kaupunginvaltuusto 18.11.2024 § 9

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään hyväksyä

1. vuoden 2025 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
2. vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
3. taloussuunnitelma 2025–2028

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana valtuutettu Pekka Virkamäki teki valtuutettu Tuukka Saimenin kannattamana seuraavan muutosesityksen:

Kaupunginvaltuusto päättäne, että kaupunginhallituksen tekemät lisäykset kaupunginjohtajan budjettiesitykseen ja niihin liittyvät tekstilisäykset hylätään, koska niitä vastaavia säästöjä ei ole samalla esitetty. Valtuuston alijäämäiseen talousarvioon tekemät lisäykset ilman vastaavia säästöjä rapauttavaa Vantaan kehyksiin perustuvaa talousarvion valmistelua

Puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä ja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: he, jotka kannattava kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat Virkamäen muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestys ehdotus hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 64 jaa-ääntä ja 2 ei-ääntä. Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Asian käsittelyn aikana valtuutettu Pekka Virkamäki teki valtuutettujen Tuukka Saimen ja Juha Järä kannattamana seuraavan *lisäysesityksen*:

Päätetään hyväksyä

- a)
 1. vuoden 2025 talousarvion sitovat tavoitteet sekä valtuustoon nähden sitovat määrärahat ja tuloarviot,
 2. vuoden 2025 talousarvion täytäntöönpanomääräykset, ja
 3. taloussuunnitelma 2025–2028
- b) *että kaupunginjohtajan tulee esitellä vuoden 2024 tilipäätöksen käsittelyn yhteydessä suunnitelma, jolla Vantaan käyttötalous tasapainotetaan ja velkaantumisen hallitaan. Sen pohjalta uusi valtuusto voi 2025 valtuustosopimuksella sitoutua ”Uuteen talous- ja velkaohjelmaan”.*

Puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä ja teki seuraavan äänestys ehdotuksen: he, jotka kannattava kaupunginhallituksen esitystä, äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat Virkamäen lisäysesitystä, äänestävät ei. Äänestys ehdotus hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 61 jaa-ääntä ja 5 ei-ääntä. Puheenjohtaja totesi lisäysesityksen tulleen hylätyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Merkittiin, että perussuomalaisten valtuustoryhmä jätti kristillisdemokraattien valtuustoryhmän, keskustan valtuustoryhmän ja Liike Nytin valtuustoryhmän kannattamana seuraavan pöytäkirjalausuman:

"Kaupunginjohtajan toivotaan esittävän uudelle aloittavalle valtuustolle kaupungin meno- ja rakennetarkastelun, jossa on tunnistettu kaupungin talouden pitkän aikavälin mahdollisuudet ja haasteet."

Liite:

- Kaupunginhallituksen esitys - talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2025–2028
- Äänestysraportti KV 18.11.2024 § 9

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Pekka Timonen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi